

072
3
J

INFO-SCOOP

Van de redactie

Tlnt E.P. Mori

In deze Info-Scoop treft u de volgende onderwerpen aan: Een overzicht van de gebeurtenissen in het voormalige Joegoslavië tot en met 01 mei, een artikel over verschillende wapens in het voormalig Joegoslavië, tot slot een verslag van de reünie van de hand van Ikol Timmer. De volgende Info-Scoop komt in de week van 15 mei uit.

GEBEURTENISSEN IN HET VOORMALIG JOEGOSLAVIË van 17 april t/m 1 mei 1995 -EEN OVERZICHT-

101 MIDCie
sectie Joegoslavië

Smi Slangen
Sgt Harremans

INLEIDING

In deze samenvatting wordt de situatie van 17 april tot en met 01 mei 1995 behandeld onderverdeeld in:

- Republieken van het voormalig Joegoslavië
- Bosnië-Hercegovina:
 - *politieke aspecten
 - *militaire aspecten
 - *VN en EU

REPUBLIEKEN van het voormalig Joegoslavië

KROATIË

De naam UNPROFOR is voor de Kroaten synoniem geworden met de onmacht van de VN. Ondanks beloftes van de VN-veiligheidsraad is het land nog steeds in tweeën gedeeld en kunnen de vluchtelingen niet terug

naar huis. De VN-vredesmacht kan dus niet langer UNPROFOR heten, temeer daar de naam suggereert dat de Serviërs in Kroatië moeten worden beschermd tegen hun Kroatische landgenoten. Een gotspe volgens de Kroaten want wie was er in 1991 de agressor? De Kroaten eisten dat het woord Kroatië in de naam zou worden opgenomen. De vredesmacht bevond zich immers binnen de internationaal erkende grenzen van de Kroatische staat. Ze stelden de naam UNFIC "United Nations Force In Croatia" voor. De Serviërs, die ongeveer één derde van Kroatië in handen houden, weigerden elke naam te accepteren waarin het woord Kroatië voorkwam. Ze stelden de naam "United Nations Force in the Former Yugoslavia" voor, want dat de vredesmacht zich in het voormalige Joegoslavië bevond, kon niemand ontkennen. Volgens de Kroaten een gemene steek onder water, omdat de bijpassende afkorting UNIFY zou zijn. Een verwijzing naar het idee van vereniging van alle Serviërs in één Groot-Servische staat.

De Kroaten wilden het mandaat niet verlengen als er geen beduidende veranderingen werden aangebracht. Een VN-diplomaat vond een slimme manier om het woord Kroatië te omzeilen. De nieuwe VN-vredesmacht moest "United Nations Confidence Restoration Operation" gaan heten (VN vertrouwen

herstellende operatie), afgekort UNCRO. Beide partijen konden hierin lezen wat ze wilden. Toen de VN-veiligheidsraad op 31 maart over het nieuwe mandaat vergaderde, bleek UNCRO niet genoeg voor de Kroaten. Ze wilden per se Croatia in de naam, niet alleen CRO. Een overeenstemming werd bereikt: UNCRO in Croatia. Op uniformen, voertuigen en documenten zou alleen de afkorting worden gebruikt, zodat de Krajina-Serviërs geen aanstoot konden nemen. Voor de Krajina-Serviërs blijkt alleen UNCRO al een stap te ver. Ze menen dat de naam een "bepaalde politieke oplossing bevooroordeeld".

Op aandrang van de Kroatische autoriteiten hebben de VN-troepen de nummerborden van de voertuigen overgeschilderd. De letters P en F van de oude afkorting UNPF zijn verstoep onder een laag witte verf. Verder niets, want als de letters C, R en O op de voertuigen zouden staan, zouden ze worden tegengehouden door boze Serviërs. Zelfs voertuigen met alleen het opschrift UN hebben soms moeilijkheden in Servisch gebied, zegt een woordvoerder van het VN-hoofdkwartier in Zagreb.

Ondertussen hebben de Serviërs weer een nieuw voorstel gedaan inzake de naamskwestie. Ze willen de naam niet veranderen maar wel de taal waarin de naam moet worden geschreven. Frans in plaats van het meer gebruikelijke Engels. De VN-vredesmacht moet "UN Opération Restoration de Confidence" gaan heten. Afgekort: UNORC.

Rond de derde week van april is er, volgens Kroatische berichten, tot tweemaal toe een Servische granaat op het vliegveld van Dubrovnik ingeslagen. De laatste inslag gebeurde juist op het moment dat 50 meter verderop de Kroatische premier Valentic een toespraak hield ter gelegenheid van de opening van het nieuwe luchthavengebouw. De granaten werden vermoedelijk afgevuurd vanuit het door de Serviërs bezette en reeds tot Bosnië behorende gebergte landinwaarts.

UNPA's/SERVISCHE KRAJINA

Voor de aanvang van de burgeroorlog telden de momenteel door de Serviërs bezette gebieden van Kroatië - de Krajina - meer dan 500.000 inwoners, echter tegenwoordig zijn het er niet meer dan 200.000. Aan de ene kant zorgden oorlog en etnische zuiveringsoperaties ervoor dat de Kroaten, maar ook kleinere bevolkingsgroepen als de Hongaren, Slowaken

en Tsjechen, vrijwel in hun geheel uit de gebieden verdwenen. Maar aan de andere kant verlaten ook steeds meer Serviërs de Krajina als economische vluchtelingen, of als deserteurs. Deze enorme ontvolking en het politieke isolement waarin de RSK verkeert, hebben er toe geleid dat de Krajina op alle facetten - infrastructureel, economisch en uiteindelijk ook militair - in verval is geraakt. Zo hebben bijvoorbeeld de strijdkrachten van de RSK wel enorme voorraden aan wapens en munitie, maar hebben ze steeds meer een nijpend tekort aan manschappen.

Doordat de Bosnische Kroaten sinds de herfst van vorig jaar stilletjes zijn opgerukt in het westen van Bosnië (in de omgeving van Bosansko Grahovo), zijn ze hard bezig met het drijven van een wig tussen de Serviërs in de Krajina en hun volksgenoten in Bosnië. Voor het eerst houden ze Knin, het bolwerk van de Krajina-Serviërs, en twee andere belangrijke steden met hun zware wapens onder schot. De Kroaten willen op die manier de Krajina-Serviërs dwingen om serieus te gaan onderhandelen over de reïntegratie van de Krajina in Kroatië. Levert dit jaar geen resultaat op, dan zullen de Kroaten gaan proberen om de Krajina middels beperkte aanvallen in stukken te hakken.

Onder de leiders van de RSK woedt nog steeds een politieke machtsstrijd. De beschuldigingen van volksverlakkerij, zwarthandel en oorlogsprofijt vliegen hierbij over en weer. En het moreel van de Servische strijders is de laatste tijd ook alleen maar dalende, door ze slecht worden verzorgd, haast geen soldij ontvangen en niet meer kunnen teren op overwinningen. Echter de haat van de Servische bevolking jegens de Kroaten schijnt nog altijd zeer groot te zijn.

Met betrekking tot de problematiek in de Krajina wordt er door de Kroaten voortdurend met een scheef oog gekeken naar Milosevic. Over de vraag wat Milosevic met de RSK nu precies wil zijn de meningen in Zagreb verdeeld. Zo wordt er bijvoorbeeld gedacht dat Milosevic zijn streven naar een Groot-Servië zou hebben opgegeven, zodat hij een reïntegratie van de Krajina in Kroatië geen strobreed in de weg zal leggen. Anderen denken echter dat Milosevic de Groot-Servische gedachte nog helemaal niet heeft losgelaten. Zou Milosevic dit laatste anders alsnog doen,

dan zou hij wel eens politiek onderuit kunnen worden gehaald door zijn grote rivaal Karadzic, die met name een sterke aanhang heeft in het federale leger van Servië en Montenegro, de VJ.

In de ochtend van 1 mei opende het Kroatische leger, de HV, de aanval op UNPA-West. Gevechten werden gemeld vanuit Pakrac en vanuit Nova Gradiska trokken 2500 HV-troepen de UNPA-West in. In de middag meldden de Kroaten, dat ze de snelweg van Zagreb naar Belgrado in de UNPA in handen hadden.

SLOVENIË

NTR

SERVIË

Dissident Milovan Djilas is in Belgrado op 83-jarige leeftijd overleden.

In de laatste jaren van zijn leven verzette de vooraanstaande schrijver en publicist zich tegen het nationalisme dat Joegoslavië in zijn greep kreeg en verscheurde. Het werd hem niet in dank afgenomen dat hij zowel het extremisme van Serviërs en Kroaten veroordeelde, als ook vond dat van Bosnië, desnoods met geweld, een VN-protectoraat moest worden gemaakt.

Djilas agiteerde, als zoon van goeude ouders, al als schooljongen voor de communistische partij. In 1933, na het afronden van zijn studie rechten aan de universiteit van Belgrado, werd hij vanwege zijn ondermijnende activiteiten veroordeeld. Hij bracht vier jaar door in de gevangnissen van het Joegoslavische koninkrijk. Na zijn vrijlating werd hij door Tito aangeworven om de Joegoslavische partij op leninistische geest te reorganiseren. Djilas was een puriteinse communist en vurig aanhanger van Stalin.

Hij onderscheidde zich in de partizanenstrijd en werd na de oorlog de rechterhand van Tito. Hij trok eigenhandig de grenzen tussen de nieuwe socialistische republieken. Dezelfde grenzen waarover in 1991 de gevechten uitbraken. Als Tito in 1948 had gebroken met Stalin koos Djilas zonder twijfel voor de eerste. Djilas analyseerde de ideologische fouten van het Sovjet-systeem en stuitte op het kwaad van de partijbureaucratie. Hij werd de geestelijke vader van het arbeiderszelfbestuur. Tito aanvaardde dankbaar zijn idee. Joegoslavië was op deze manier communistischer dan de Sovjets en democratischer dan het Westen. Terwijl Tito het arbeiderszelfbestuur alleen zag als een middel om de macht van de partij te

waarborgen, was het Djilas ernst met zijn democratische ideeën. Hij viel in ongenade toen hij in 1954 het meerpartijensysteem ging propageren en de partijtop ging aanvallen. Tien jaar bracht hij door in dezelfde gevangenis als voor de oorlog. Hij schreef daar een aantal boeken die hem beroemd zouden maken: "De Nieuwe Klasse" (een nauwgezette analyse van de corrupte partijbureaucratiën) en "Gesprekken met Stalin" (een beschrijving van de cynische en willekeurige wijze waarop Stalin omsprong met de macht). Na zijn vrijlating in 1966 volgden vele essays, vertalingen, delen autobiografie en zwaar aangezette epische romans. Dat hij zich niet tot leider van een dissidente beweging ontwikkelde is te danken aan zijn eigenzinnigheid en egocentrisch handelen. Het openbare leven in Joegoslavië deerde hem niet, maar hij volgde en analyseerde de politieke ontwikkelingen op de voet. Toen in 1974 de nieuwe grondwet in werking trad die de macht over de republieken verdeelde, schreef hij dat de macht was overgedragen aan "feodale heren in ruil voor trouw aan de partijlijn. Het Joegoslavische idee verdampte voor onze ogen".

Na de dood van Tito in 1980 bleef het verboden teksten van Djilas te publiceren. De Udba, de Joegoslavische veiligheidsdienst, bewaakte zijn huis permanent. Hij mocht het land meestal niet verlaten en werd regelmatig onderworpen aan verhoren. De Servische president Milosevic verleende de oude dissident eerherstel in 1989. Hij verscheen als columnist in kranten, als panel-lid op tv en was de vraagbaak van een groeiend aantal buitenlandse journalisten. Terwijl Joegoslavië kraakte in al zijn voegen, liet Djilas het niet na het nationalistisch populisme van Milosevic scherp te bekritisieren. Hij hoopte dat de liberale hervormingen van de Joegoslavische premier Ante Markovic het land nog konden redden. In 1991 concludeerde hij in een vraaggesprek met "Die Zeit" dat de haat en het wantrouwen nog te groot zijn. Hij bleef schrijven en kritiek uitoefenen als zijn land ten onder ging. "Trouw blijven aan je ideeën, hoe waanzinnig dan ook, betekent overleven, al is het alleen voor nog ongeborn generaties", schreef hij in "Opkomst en Ondergang".

Op 21 april heeft de VN-Veiligheidsraad de resolutie 988 aangenomen, waarin de versoepeling van de sancties - op het gebied van het luchtverkeer, sport en cultuur - tegen klein-Joegoslavië met maar 75 in plaats van de

gebruikelijke 100 dagen was verlengd. De VN-Veilighedsraad besloot eerder op 5 oktober 1994 tot deze versoepeling, nadat president Milosevic openlijk had gebroken met de Bosnische Serviërs onder leiding van Karadzic. Belgrado reageerde verontwaardigd op het bericht dat de versoepeling nu slechts voor 75 dagen werd verlengd.

Ondanks het embargo blijft de FRY voor het internationale bedrijfsleven interessant. Vooruitziende zakenlieden, ondernemingen (zoals bijvoorbeeld Alcatel, Shell, en Airbus Industrie) en zelfs officiële handelsdelegaties uit het Westen zijn er regelmatig te gast. Zo sluiten bedrijven met hun Joegoslavische contractpartners geclausuleerde contracten, die pas in werking treden op het moment dat de VN besluit de sancties op te heffen. Wat ze doen is niet in strijd met de letter, maar volgens sommige Westerse diplomaten wel in strijd met de geest van het handelsembargo.

VOJVODINA

NTR

KOSOVO

NTR

MONTENEGRO

NTR

MACEDONIË (FYROM)

NTR

BOSNIË-HERCEGOVINA

BOSNIË-HERCEGOVINA POLITIEK

Er zijn verschillende aanwijzingen dat de Verenigde Staten de werking van het wapenembargo tegen de Bosnische Moslims proberen af te zwakken, nadat de opheffing langs de politieke weg niet mogelijk bleek te zijn. Rond half april heeft de Amerikaanse regering erkend, dat het heel goed mogelijk is dat Iran de Bosnische Moslims op grote schaal van wapens voorziet. Washington zou van deze - met het embargo in strijd zijnde - leveranties reeds op de hoogte zijn, maar er niets tegen ondernomen hebben. In Amerikaanse regeringskringen leeft de mening dat vrede in

Bosnië alleen maar kan worden bereikt als de Moslims middels wapenleveranties militair even sterk worden als de Serviërs, zodat ze een betere uitgangspositie krijgen bij nieuwe vredesbesprekingen. Omdat de Amerikanen het VN-besluit, waarbij tot de instelling van het wapenembargo tegen Bosnië-Hercegovina werd besloten, niet aan hun laars willen lappen, komt het deze keer beter uit dat de wapenleveranties illegaal door Iran worden uitgevoerd.

Vrij Nederland (22 april 1995, nummer 16) spreekt zelfs van 'een beschaafde variant van Irangate in Bosnië', waarbij de Amerikanen de openlijke schending van het embargo aan derden overlaten, en er en passant hun voordeel mee doen in de betrekkingen met deze derden. De islamitische landen staan namelijk te springen om wapens te leveren aan hun Europese geloofsgenoten, en een oogje dichtdoen zou de Verenigde Staten wel eens een wit voetje bij de Iraanse ayatollah's kunnen opleveren. En ook ex-Sovjetstaten, die bulken van oud wapentuig, hebben de Verenigde Staten na al het gebedel om geld nu eindelijk eens iets te bieden. Volgens berichten uit de pers (The Guardian en The European) zouden echter ook de Verenigde Staten zelf wapenleveranties aan het voorbereiden zijn. En de Amerikaanse inlichtingendiensten zouden zeer actief zijn in het verzamelen van gevechtinformatie in Bosnië, waarbij men veronderstelt dat deze gevechtinformatie mede wordt doorgegeven aan het BiH.

De Franse regering heeft sterke vermoedens dat sluipschutters van het Bosnische regeringsleger verantwoordelijk zijn voor de dood rond het paas-weekend van de twee Franse VN-militairen. De Franse minister van Buitenlandse Zaken Alain Juppé zei dat een onderzoek "sterke redenen geeft om aan te nemen dat de sluipschutter een Bosnische regeringssoldaat is". Naar aanleiding van de koelbloedige moord eiste Frankrijk verlenging van het bestand in Bosnië tot na 30 april. Zo niet, dan dreigde Parijs met terugtrekking van alle Franse blauwhelmen.

Ook de speciale VN-gezant, de Japanner Yashushi Akashi, dreigde met terugtrekking als de aanvallen op de VN-soldaten doorgaan. De Bosnische premier Haris Silajdzic stelde dat een eventuele terugtrekking de moordenaars in de kaart zou spelen. "Een Franse terugtrekking zou zeer ongelukkig zijn omdat het de moordenaars belooft en hen precies datgene zou geven waar

ze op uit zijn". Silajdzic zei tevens niet te begrijpen waarom Frankrijk aandringt op een verlenging van het bestand daar de Franse VN-militairen juist tijdens een bestand zijn gedood. De Bosnische regering voelt weinig voor verlenging van het bestand omdat zij vreest dat daarmee de Servische veroveringen worden bestendigd.

De strijdende partijen hadden namelijk afgesproken het vier maanden durende bestand te gebruiken om tot een politieke oplossing te komen. Deze oplossing lijkt nu echter verder weg dan ooit. De afgelopen weken is de strijd op verschillende fronten opgeblazen en de Moslims voelen zich sterk nu ze enkele militaire successen hebben behaald in Centraal-Bosnië. De speciale VN-gezant begon alsnog met een missie om het vredesproces te redden.

De Bosnische premier Silajdzic verklaarde na een onderhoud van twee uur met Akashi dat de internationale gemeenschap de kans heeft laten lopen om de Bosnische Serviërs te dwingen het vredesplan van de Contactgroep te aanvaarden. Hij benadrukte dat de Moslims het vredesplan hebben aanvaard. Ze zijn tevens accoord gegaan met het opschorten van de opheffing van het wapenembargo tegen de regering in Sarajevo, om het vredesproces een kans te geven. De Bosnische premier vertelde dat zijn regering onder druk was gezet om een verlenging van het bestand te aanvaarden. "Maar die verlenging komt er niet", aldus Silajdzic. De Bosnische Serviërs beschuldigden de Bosnische regering ervan het huidige bestand te "saboteren" door offensieven te beginnen. Het Bosnische regeringsleger heeft de laatste weken in het noorden en midden van Bosnië enkele overwinningen behaald op de Bosnische Serviërs. Als reactie hebben de Bosnische Serviërs hun beschietingen van zogeheten "veilige gebieden" onder VN-bescherming opgevoerd, VN-konvoien geblokkeerd en VN-soldaten aangevallen. De Bosnische leider Karadzic zei na de ontmoeting met Akashi een bestandsverlenging af te wijzen, omdat de Moslims het huidige bestand systematisch saboteren. De leider van de Bosnische Serviërs, Radovan Karadzic, riep zijn landgenoten op door te vechten tot de "eindzege". Als vredesbesprekingen niet zullen leiden tot een oplossing van het conflict, dan moet een militaire zege uitkomst bieden, aldus Karadzic.

In het laatste weekend van april en zelfs nog in

de ochtend van de 1e mei heeft de VN-gezant Akashi nogmaals gepoogd om de strijdende partijen in Bosnië over te halen tot een verlenging van het bestand, dat op 1 mei om 12.00 uur afliep. Van de Bosnische regering kreeg Akashi te horen dat zij het bestand niet meer wilde verlengen. De Bosnische premier Silajdzic wilde hooguit terughoudendheid op het slagveld beloven. Ook de Bosnische Serviërs wezen nogmaals de verlenging van het bestand af.

BOSNIË-HERCEGOVINA MILITAIR

De VN-vredesmacht is minder opgetogen over het feit dat het VN-Tribunaal voor oorlogsmisdaden een onderzoek instelt naar de Bosnisch-Servische leiders Karadzic en generaal Mladic. De aankondiging komt op een ongelukkig moment. De VN is verwickeld in moeizame onderhandelingen over de verlenging van de wapenstilstand en is bezorgd dat de beschuldigingen nog meer problemen zullen veroorzaken voor de 24.000 blauwhelmen in Bosnië. De VN blijft gewoon met Karadzic en Mladic aan de onderhandelingstafel zitten. Men kan er niet omheen dat het tweetal een miljoen Bosnische Serviërs vertegenwoordigen.

Zoals bekend blijven de Bosnische Serviërs weigeren het vredesvoorstel van de Contactgroep te accepteren, maar de tijd werkt ze tegen. De Servische strijders moeten met weinig mensen een front van meer dan duizend kilometer zien te verdedigen. Ze zijn de oorlog moe doordat ze slecht worden verzorgd, veel te weinig soldij uitbetaald krijgen en de laatste tijd moeten toezien hoe het BiH het ene na het andere succes boekt. De Bosnisch-Servische leiders in Pale zijn geïsoleerder dan ooit. Ze worden genegeerd door de Contactgroep, beschuldigd van oorlogsmisdaden door het VN-tribunaal en dwars gezeten door hun voormalige beschermer Milosevic, de president van Servië. Daarnaast woedt er ook een ware 'stammenstrijd' tussen de verschillende Servische fracties in Pale (alsook in Knin en Belgrado).

Als gevolg van deze algeheel verslechterende situatie is de VN bang, dat de Bosnische Serviërs een wanhoopsaanval zullen doen. Bosnisch-Servische generaals zouden pleiten voor een 'Blitzkrieg' waarbij ze hun overwicht aan tanks en artillerie ten volle kunnen uitbuiten. De Serviërs zouden Tuzla of de Moslim-enclaves in het oosten van Bosnië

makkelijk kunnen veroveren. Dat de VN-vredesmacht zo'n Servische aanval zal tegenhouden is niet erg waarschijnlijk.

Op 1 mei om 12.00 uur liep het bestand in Bosnië-Herzegovina af. Echter al sinds de ochtend laaiden op verschillende plaatsen - Bihac, Sarajevo en Tuzla - de gevechten hoog op.

BIHAĆ-POCKET

Met name op 25 en 26 april lag de Moslim-enclave weer eens onder Bosnisch-Servisch vuur.

NOORD-BOSNIË-HERCEGOVINA

De speciale VN-gezant voor de mensenrechten in Bosnië Tadeusz Mazowiecki meldde dat de Bosnische Serviërs de etnische zuivering in Noord-Bosnië nu vrijwel hebben voltooid. Het kleine aantal resterende niet-Serviërs in het gebied - 10 tot 15% van het aantal van voor de oorlog - zijn er alleen nog om te dienen als gijzelaars, of als dwangarbeiders. Volgens Mazowiecki staan ze daarbij voortdurend bloot aan een niet aflatende terreur en discriminatie door Bosnische Serviërs.

POSAVINA CORRIDOR:

Op 21 april waren er weer felle beschietingen tussen Moslims en Bosnische Serviërs. Waarnemers van de VN telden 1.700 granaatinslagen.

TUZLA:

NTR

OOST-BOSNIË-HERCEGOVINA

GORAZDE:

Drie Britse VN-soldaten zijn in het oosten van de enclave zwaar gewond geraakt bij een explosie van landmijn. Ze werden vervolgens naar Tuzla gevlogen.

ZEPA:

NTR

SREBRENICA:

NTR

CENTRAAL-BOSNIË-HERCEGOVINA

SARAJEVO:

Ondanks de strijd van Bosnische Serviërs tegen de door de Moslims gedomineerde BiH,

bevinden zich in het BiH-kamp nog steeds een behoorlijk aantal Serviërs. Met name in het door de BiH gecontroleerde deel van Sarajevo zijn vrijwillig nog steeds zo'n 35.000 Serviërs. Deze Serviërs, die de Bosnische regering trouw zijn gebleven (zoals bijvoorbeeld kolonel Jovan Divjak van de BiH), zijn een doorn in het oog van Karadzic en de zijnen. Karadzic schildert ze af als zogenaamde 'ex-Serviërs'.

Na een morteraanval van Bosnische Serviërs, door Bosnische troepen met lichte wapens beantwoordt, hebben NAVO-vliegtuigen waarschuwingsvluchten uitgevoerd boven Sarajevo. De gevechten vormden de ernstigste inbreuk tot nu toe op de wapenstilstand. De mortieren werden door de Serviërs afgevuurd vanuit een wapenverzamelpunt bewaakt door Oekraïense VN-troepen. Dit peloton VN-soldaten vuurde enkele waarschuwingsschoten af over de Servische hoofden, maar besliste toen dat er niets te doen was aan het onrechtmatige gebruik van de mortieren.

"Het is moeilijk precies te weten wat te doen", volgens de militaire VN-woordvoerder luitenant-kolonel Coward. "Wie vraagt om een luchtaanval op een doel door de NAVO met een VN-eenheid op lokatie?" Een toepasselijke vraag die een andere oproept: "Wat kan de VN bereiken als blauwhelmen die een wapenverzamelpunt bewaken met handen en voeten zijn gebonden en als een NAVO-luchtaanval binnen de 20-mijl zone rond Sarajevo niet kan worden uitgevoerd?" Het antwoord van VN-vertegenwoordigers is rechtlijnig: "De VN helpt om de Bosnische mensen te voeden, met inbegrip van de 280.000 in Sarajevo; ze houdt tevens een oorlog tegen die anders veel ernstiger had kunnen zijn en ze beschermt Moslim burgers in 'veilige gebieden', die anders door Serviërs overspoeld zouden kunnen worden". Het is een feit dat dit met succes wordt uitgevoerd. Het is echter ook een vaststaand feit dat een UN-missie, die meer dan een biljoen dollar per jaar kost, de Bosnische oorlog kan gaan verlengen en daardoor de burgers die het moet beschermen vertoornen, dat de UN-missie lokale politici in bescherming neemt voor de verantwoording van hun daden en met dit alles doorgaat omdat er geen levensvatbaar alternatief bestaat.

Een Servische liaisonofficier weigerde de Amerikaanse ambassadeur in Sarajevo te laten vertrekken van het plaatselijke vliegveld. Viktor

Jankovich moest hierop een gevaarlijker route over land nemen. De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Christopher reageerde woedend op deze manier van doen en zei dat hij bij de VN een klacht zou indienen over het gedrag van de Bosnische Serviërs.

Een dag later verzocht dezelfde liaisonofficier een VN-vlucht terug te keren naar Zagreb omdat er een VN-afgevaardigde, Colum Murphy aan boord was. Murphy werd geweigerd omdat de Serviërs erop staan dat alleen militair personeel meevliegt.

De luchtbrug naar Sarajevo is goed voor meer dan 80 procent van de hulp aan de stad. Het is echter ook duidelijk dat de luchtbrug een demonstratie is geworden van het feit dat het wereldgezag wel erg kwetsbaar is in Sarajevo. Het is afhankelijk van de gril van één Serviër, die tenslotte lid is van een rebellenleger dat 70 procent bezit van een staat die erkend wordt door de VN.

Sinds februari worden een Duitser, twee Zwitsers en vijf medewerkers van de Franse "Apothekers Zonder Grenzen" vastgehouden door Bosnische Serviërs. Door verschillende oorzaken zijn ze gevangengenomen door de Ilidja-brigade, die Sarajevo omringt. Volgens Servische officieren zullen ze voor een militaire rechter moeten verschijnen in de "Bosnisch-Servische republiek".

Er is nog geen datum vastgesteld voor de rechtszaak. Autoriteiten wilden niet zeggen wat voor straf de acht zouden kunnen krijgen.

Een mortiergranaat trof het parkeerterrein van een Franse kazerne in Sarajevo. Slechts voertuigen werden beschadigd, er vielen geen gewonden.

Op 21 april is op het vliegveld van Sarajevo aan diplomaten uit de VS en Duitsland de toegang tot de stad geweigerd door de Bosnische Serviërs. Het was de eerste keer dat de Serviërs Westerse diplomaten de toegang tot het centrum van Sarajevo voor een bemiddelingspoging ontzegden. De diplomaten hebben de nacht op het vliegveld doorgebracht, samen met de VN-afgezant Akashi, die besloot te blijven en zijn vliegtuig liet vertrekken.

De diplomaten, de nieuwe ambassadeur van de VS in Bosnië en twee Duitse vertegenwoordigers van de Contactgroep, kwamen aan op het vliegveld, waarna de Bosnische Serviërs eisten dat de diplomaten met

het toestel van Akashi zouden vertrekken. De Amerikaanse ambassadeur werd zoals gezegd al eerder in de week een verbod opgelegd om met een vliegtuig Sarajevo te verlaten. Akashi zelf stond op het punt om Sarajevo te verlaten na mislukte onderhandelingen over het staakt-het-vuren met de Bosnische regering en de Bosnische Serviërs. Toen de diplomaten weigerden te vertrekken en ook Akashi besloot te blijven, eisten de Bosnische Serviërs dat de VN schriftelijk om toelating tot de stad van de diplomaten zou verzoeken. De Amerikaanse ambassadeur bij de VN, Madeline Albright, noemde de eisen van de Bosnische Serviërs onacceptabel. De Bosnische Serviërs hielden echter voet bij stuk. Uiteindelijk moest Akashi samen met de diplomaten Sarajevo alsnog onverrichter zake verlaten.

Karadzic verklaarde dezelfde dag nog dat het vliegveld van Sarajevo vanaf dat moment was gesloten voor 'alle politieke delegaties', die gesprekken willen voeren met de Bosnische regering. Karadzic had deze maatregel naar eigen zeggen genomen uit boosheid over het optreden van de VN en de Contactgroep. Ten eerste heeft de VN-Veiligheidsraad de resolutie 988 aangenomen, waarin de versoepeling van de sancties tegen klein-Joegoslavië met maar 75 in plaats van de gebruikelijke 100 dagen was verlengd. En ten tweede zou het niet mogelijk moeten zijn dat de Contactgroep besprekingen voert met de Bosnische regering, zonder parallelle besprekingen te voeren met de Serviërs in Pale.

De VN is zwaar onder vuur komen te liggen van hulpverleners en diplomaten, naar aanleiding van het besluit van de VN om in te stemmen met de stationering van Bosnisch-Servische verbindingsofficieren op het vliegveld van Sarajevo, in de hoop om de hulp- en de bevoorradingsvluchten weer te kunnen hervatten. Volgens diplomaten heeft de VN zich met deze concessie in een onmogelijke hoek gemanoeuvreerd, aangezien de Serviërs nu iedereen - met uitzondering van VN-personeel - de toegang tot een VN-vliegtuig kunnen weigeren, variërend van diplomaten, medische hulpverleners tot Bosnische regeringsleiders. De UNHCR - de VN-vluchtelingenorganisatie - heeft al laten weten om deze redenen de hulpvluchten voorlopig niet te laten hervatten.

Drie Franse blauwhelmen werden gedood op het vliegveld van Sarajevo toen ze oude munitie

van de VN-troepen aan het onschadelijk maken waren. Een VN-woordvoerder zei niet te weten of er sprake was van een booby trap of een mijn. De drie doden zijn naar Frankrijk overgebracht na een sobere dienst op de door bombardementen gehavende luchthaven. Door het ongeluk is het totaal aantal Franse slachtoffers tot 36 gestegen. Verder raakte nog een Franse soldaat gewond bij een explosie in Butmir, een buitenwijk van Sarajevo, toen een mijn ontplofte.

Op 24 april werd nabij Sarajevo alweer een VN-vliegtuig - een Iljoesjin-76 - beschoten, nadat het hulpgoederen had afgeleverd op het vliegveld. Verder werden er opnieuw mortierbeschietingen op Sarajevo uitgevoerd - vermoedelijk door de Bosnische Serviërs - waarbij twee doden en drie gewonden zijn gevallen.

ZUID-BOSNIË-HERCEGOVINA

Na een jaar van verbitterde strijd tussen de Moslims en de Kroaten in de stad Mostar wordt deze stad sinds juli 1994 bestuurd door de Europese Unie. Feitelijk bestaat het bestuur uit een Europese administratie onder leiding van de Duitser Koschnick. In de stad wordt de infrastructuur (water, elektriciteit, scholen, etc.) beetje bij beetje herstelt. Van een broederlijke samenwerking tussen de Moslims en de Kroaten is echter nog lang geen sprake. Het Kroatische stadsdeel (West-Mostar) en het islamitische stadsdeel (Oost-Mostar) zijn nog steeds niet met elkaar gereïntegreerd en met name de Kroaten voelen op dit moment weinig voor een nauwe samenwerking met de Moslims.

VERENIGDE NATIES/EUROPESE UNIE

VERENIGDE NATIES/ EUROPESE UNIE/ NAVO

Naar aanleiding van de moord op de twee Franse blauwhelmen door sluipschutters heeft Frankrijk verzocht om een speciale zitting van de VN-Veiligheidsraad. Niet alleen liet de regering Balladur in een verklaring weten zijn troepen terug te trekken als het mandaat niet wordt verlengd, maar de Veiligheidsraad dient ook maatregelen te nemen om te garanderen

dat de blauwhelmen het mandaat kunnen uitvoeren. De Franse minister van Buitenlandse Zaken, Juppé, besprak in New York de veiligheid van de VN-soldaten met de secretaris-generaal van de VN, Boutros-Ghali. Franse politici hadden aangedrongen op verdergaande bevoegdheden voor de blauwhelmen. Na afloop van een gevoerde spoedberaad tussen Balladur, Juppé en de minister van Defensie Léotard, verklaarde de Franse premier dat een eventuele aftocht van Franse troepen weliswaar is besproken, maar dat daartoe niet is besloten. Balladurs voornaamste tegenstrever in de Franse presidentsverkiezingen, Chirac, zei dat de troepen de bevoegdheid moeten krijgen om terug te slaan als zij worden aangevallen. Léotard verklaarde dat Frankrijk zijn troepen pas zou terugtrekken als de VN-vredesmacht UNPROFOR niet langer tot handelen in staat is. De vredesmissie in voormalig Joegoslavië is volgens Léotard nog niet zinloos geworden. Een aftocht van de Fransen zou de burgerbevolking in gevaar kunnen brengen en "een bekentenis van machteloosheid zijn". Frankrijk is op dit moment de grootste leverancier van blauwhelmen in Bosnië.

Op 19 april nam de VN-Veiligheidsraad een - op initiatief van Frankrijk geformuleerde - resolutie aan, waarin aan alle strijdende partijen in Bosnië werd opgeroepen om mee te werken aan de verlenging van het op 30 april aflopende bestand in Bosnië-Hercegowina.

De grenzen van lichtgelovigheid en gezond verstand zijn door de Verenigde Naties verlegd bij het onderzoek naar de moord op de twee Franse soldaten.

Volgens de militaire VN-woordvoerder luitenant-kolonel Gary Coward kwam de eerste kogel die op korporaal Eric Hardoin werd afgevuurd ontegenzeggelijk vanaf een Servische opstelling. De tweede, een paar seconden later afgevuurd, zou wel eens vanaf de zijde van het Bosnische regeringsleger hebben kunnen komen. Omdat de schoten snel achter elkaar kwamen werd algemeen aangenomen dat beide schoten door één persoon werden afgevuurd, of in ieder geval vanuit dezelfde opstelling. Volgens luitenant-kolonel Coward echter, was het tweede schot, dat de Fransman doodde, van het kaliber 5.56 mm. Het eerste schot, dat zich door het windscherm van de vorkheftruck boorde, bleek 7.62 mm te zijn. "De mogelijkheid bestaat daarom dat het tweede schot vanaf een

opstelling van de Bosnische regering is afgevuurd", volgens Coward. Deze mogelijkheid zou inhouden dat een Servische sluipschutter op de Franse soldaat begon te vuren, waarna een sluipschutter van Bosnische regering onmiddellijk mee ging doen.

"Deze poging om een redelijke verklaring op tafel te krijgen is niet alleen erg bizar maar ook derde-rangs", zei premier Haris Silajdzic van Bosnië.

Het onderzoek naar de dood van sergeant Ralph Gunther, de andere Franse soldaat, was ook niet erg overtuigend. Initiële bewijsstukken suggereerden dat het schot in de Dobrinja-wijk van Sarajevo uit een opstelling van de Bosnische regering gevuld werd. VN-vertegenwoordigers vertelden later dat hij was gedood op een lokatie die ook door Servisch vuur kon worden beheerst.

Vrijdag 21 april bracht VN-Secretaris-Generaal Boutros Ghali rapport uit aan de Veiligheidsraad over het mogelijke effect van het nieuwe mandaat in Kroatië. De Veiligheidsraad stemde over het mandaat nadat president Tudjman had bedreigd het aantal VN-troepen te verminderen, zodat ze in ieder geval van 12.000 tot 8.000 man worden teruggebracht. Dr Boutros Ghali, die geen goedkeuring kreeg van de regering in Zagreb en de rebellerende Serviërs over de locatie waar de VN-troepen zouden worden gelegerd, zei dat de Veiligheidsraad geen andere uitweg zag dan het goedkeuren van het plan.

In de laatste week van april dreigde Rusland met de terugtrekking van zijn 1150 blauwhelmen uit ex-Joegoslavië als de strijdende partijen het bestand niet verlengen en de gevechten weer zullen oplaaien. Ook de Franse premier Balladur herhaalde dat Frankrijk zal bekijken of haar VN-troepen worden teruggetrokken, als het bestand na 30 april niet wordt verlengd.

De NAVO is momenteel ook bezig met het opstellen van een evacuatieplan van alle 24.000 VN-troepen uit Bosnië, indien de situatie voor de troepen onhoudbaar is geworden. De uit 40.000 militairen bestaande evacuatiemacht zal worden geleverd door de nieuwgevormde Allied Rapid Reaction Corps (ARRC) van de NAVO (totaal aantal van 100.000 troepen, bestaande uit vier multinationale divisies en ondersteunende eenheden). Wordt daadwerkelijk overgegaan tot een evacuatie uit Bosnië, dan zal voor het

gebruik van geweld door de evacuatiemacht niet worden geschroomd. Onder de huidige omstandigheden zal het zo'n vier tot zes weken duren voordat een dergelijke evacuatiemacht naar Bosnië is overgebracht.

V N - T R I B U N A A L V O O R OORLOGSMISDADEN:

De van oorlogsmisdaden verdachte Bosnische Serviër Dusan Tadic is door Duitsland overgedragen aan het VN-oorlogstribunaal in Den Haag.

De 38-jarige Tadic werd begin vorig jaar in München gearresteerd nadat slachtoffers hem hadden herkend. Hij wordt beschuldigd van deelname aan de moord op dertien met name bekende slachtoffers, Bosnische Kroaten en Moslims, en van het mishandelen en folteren van een niet geïdentificeerde groep slachtoffers. Ook zou hij tientallen mensen hebben gemarteld en een gevangene hebben gedwongen de testikels van een medegevangene af te bijten. Tadic was bij het uitbreken van de oorlog in Bosnië in 1992 cafébaas en karate-instructeur. In datzelfde jaar nam hij dienst in het leger van de Bosnische Serviërs en kwam hij als bewaker in het kamp Omarska terecht. Omarska ligt bij Prijedor in het noorden van Bosnië.

Tadic zal de eerste beklagde zijn die voor het tribunaal terechtstaat. Twee advocaten zullen hem vergezellen. Achter gepantserd glas zal hem de tenlastelegging worden voorgelezen. Inmiddels zijn 22 vermeende oorlogsmisdadigers in staat van beschuldiging gesteld. Deze verdachten bevinden zich waarschijnlijk nog allemaal in Bosnië en het ziet er niet naar uit dat ze binnenkort door de Bosnisch-Servische autoriteiten worden uitgeleverd aan het tribunaal. Immers Pale heeft in tegenstelling tot de regeringen van Bosnië en Kroatië de jurisdictie van het VN-Tribunaal niet erkend. Het proces tegen Tadic wordt de eerste internationale berechting van een oorlogsmisdadiger sinds de processen van Neurenberg en Tokio na de Tweede Wereldoorlog.

Tadic is vanuit het huis van bewaring in München-Stadelheim per helikopter overgebracht naar het vliegveld in Aken, waar hij werd overgedragen aan de Nederlandse autoriteiten. Het reistraject was uit angst voor eventuele bevrijdingsacties geheim gehouden. Onder grote politie-escorte werd Tadic vervolgens in een gepantserde en geblindeerde Mercedes naar de speciaal beveiligde

gevangenis in Scheveningen vervoerd. Opgewacht door een speciale eenheid van de VN werd hij razendsnel uit de auto gehaald en naar het onlangs gereedgekomen cellenblok van het VN-tribunaal overgebracht. Het Duitse parlement had een speciale wet aangenomen om Tadic aan het internationale tribunaal te kunnen overdragen.

Het tribunaal houdt er rekening mee dat het tussen de zes en acht weken zal duren alvorens het tot een veroordeling komt. Wanneer Tadic schuldig wordt bevonden, kan hij tot levenslange gevangenisstraf worden veroordeeld. Tadic zelf verklaarde echter dat hij onschuldig was.

De aanklager van het tribunaal, Richard Goldstone, stelt verder een onderzoek in naar mogelijke oorlogsmisdaden van Radovan Karadzic, de leider van de Bosnische Serviërs, en generaal Radko Mladic van de BSA. Ook het gedrag van het voormalige hoofd van de speciale Bosnisch-Servische politie, Mico Stanisic, wordt onder de loep genomen.

Goldstone heeft de rechters bij het tribunaal verzocht in te stemmen met een overheveling naar zijn bureau van een onderzoek dat momenteel door de Bosnische regering wordt ingesteld naar gedragingen van Bosnisch-Servische leiders. Een van de belangrijkste redenen hiervoor is dat volgens de statuten van het tribunaal een persoon niet tweemaal voor eenzelfde misdaad kan worden berecht. Daarnaast is Goldstone bevreesd voor verwarring en overbelasting van getuigen, als die door verschillende instanties worden ondervraagd. Volgens Goldstone houdt het onderzoek van de Bosnische regering nauw verband met naspeuringen door zijn bureau naar de verantwoordelijkheid van Karadzic, Mladic en Stanisic voor misdaden in Bosnië. Het gaat daarbij om genocide, verkrachtingen, misdaden tegen de mensheid, moord, martelingen en mishandeling van ongewapende burgers. Goldstone verwees speciaal naar gruweldaden begaan in Prijedor, Noord-Bosnië, waar vanaf mei 1992 duizenden Kroaten en Moslims zijn gevangen gehouden. Velen zijn op beestachtige wijze vermoord. Volgens Goldstone kunnen de drie Bosnische Serviërs slechts worden aangemerkt als verdachten en nog niet in staat van beschuldiging worden gesteld. Dat betekent dat ze zich nog vrij kunnen bewegen. Dit verandert zodra ze in staat van beschuldiging zijn gesteld.

Als het tribunaal een internationaal

arrestatiebevel tegen Karadzic en Mladic uitvaardigt, zullen ze niet meer naar het buitenland kunnen reizen en in eigen land zijn overgeleverd aan politieke veranderingen. Hun macht en aanzien kan immers in de toekomst verdwijnen.

De Bosnische Serviërs doen overigens alsof er niets aan de hand is. Karadzic heeft in Pale, het Servische bolwerk in de bergen bij Sarajevo, een paasmis bijgewoond. Hij heeft altijd ontkent dat hij verantwoordelijk is voor het doden, martelen en verkrachten van Moslim-burgers. Maar er zijn de afgelopen jaren steeds meer bewijzen boven tafel gekomen dat de wreedzaamheden deel uit maakten van een goed georganiseerde, van bovenaf geleide operatie.

Goldstone doet al geruime tijd naspeuringen naar de persoonlijke verantwoordelijkheid van Karadzic en Mladic. Hij zei niet te verwachten dat het onderzoek nog dit jaar tot resultaten zal leiden. Gevraagd naar mogelijke consequenties van het onderzoek voor het vredesproces zei Goldstone dat het VN-tribunaal niet geacht kon worden daarmee rekening te houden. "Het tribunaal heeft zijn eigen verantwoordelijkheid en opereert onafhankelijk zolang het een mandaat heeft".

De politicus en Cetnik-leider Vojislav Seselj, die ook voorkomt op de lijst van oorlogsmisdadigers, voelt zich op geen enkele manier schuldig. Hij doet het werk van het VN-Tribunaal voor oorlogsmisdaden af met de gebruikelijke Servische bravoure en zegt onmiddellijk naar Den Haag te vertrekken zodra hij ergens van beschuldigd wordt.

Volgens Seselj verdedigen de Serviërs alleen maar volk en land. Hij zegt niet te geloven dat Karadzic en Mladic ook maar één misdaad op hun geweten hebben. Veel Serviërs vinden dat het tribunaal niet onpartijdig is. Het is slechts het zoveelste middel om hen politiek onder druk te zetten. Koppen in het Servische avondblad Vecerne Novosti spraken van "Koehandel in moraal" en zijn boos over de werkwijze van het tribunaal. Als bewijs voeren ze aan dat tot nu toe alleen Serviërs in staat van beschuldiging zijn gesteld.

De partijen zijn enigszins verrast door de vastberadenheid waarmee het tribunaal te werk is gegaan. Ze hadden niet verwacht dat de aanklagers het zouden wagen zo snel een onderzoek in te stellen naar de Servische en Kroatische leiders in Bosnië. De Bosnische regering was tevreden. Premier Haris Silajdzic

sprak van een eerste stap. Hij vond dat recht hoe dan ook moest geschieden. De Bosnische staatscommissie voor oorlogsmisdaden verklaarde dat ze de vervolging van de Bosnisch-Servische leiders aan het VN-tribunaal zal overlaten. Ze hebben beloofd hun eigen bewijsmateriaal over te dragen aan de VN.

Het onderzoek tegen Karadzic toont wel de gespletenheid van de VN aan. Het tribunaal in Den Haag streeft naar de berechting van leiders met wie de VN in Bosnië wil blijven onderhandelen. Daarbij gaat het om verlenging na 30 april van het sinds vele maanden geschonden bestand dat eind december formeel van kracht was. In de huidige situatie kan de VN weinig uitrusten zonder medewerking van de Bosnische Serviërs. Vandaar de formeel neutrale houding van de VN. De aankondiging van procureur Goldstone illustreert dat die neutrale houding niet veel langer te handhaven valt. De VN kunnen hun geloofwaardigheid thans alleen nog maar redden door recht en vrede aan elkaar te koppelen. Dit betekent het verder isoleren van Karadzic en Mladic. De VN kan niet blijven onderhandelen met deze van oorlogsmisdaden verdachte leiders die elk vredesplan afwijzen.

De VN-vredesmacht heeft zich bezorgd uitgelaten over de beslissing van het tribunaal. Volgens VN-woordvoerders in Sarajevo zal die leiden tot meer militaire confrontaties en tot een hardere opstelling van de Serviërs jegens de blauwhelmen. Volgens een VN-woordvoerder heeft het geen nut als Karadzic en Mladic worden aangeklaagd als oorlogsmisdadigers. Het feit blijft dat zij bepalen wat er met de hulpkonvooien gebeurt. De VN is afhankelijk van hun goede wil. Anderen spreken van een verharding van de standpunten van de Bosnische Serviërs in het vredesproces, als de paria-status van hun leiders wordt aangescherpt. Toch is de bezorgdheid van de VN niet ongegrond. Zonder medewerking van de Bosnische Serviërs kan de vredesmacht zijn taak niet vervullen. En de onberekenbaarheid van Karadzic is legendarisch. Een hardere opstelling in het vredesproces is nauwelijks mogelijk. De Serviërs zeggen al een jaar hardnekkig nee tegen een vredesplan. Aannemelijk is dat het besluit van het tribunaal zo ongeveer de laatste prikkel om het vredesplan te accepteren bij Karadzic wegneemt.

Rusland heeft scherpe kritiek op het besluit van

het tribunaal om een onderzoek te beginnen tegen Karadzic en Mladic. Een niet met name genoemde functionaris van het ministerie van Buitenlandse zaken noemde de stap van het tribunaal "schadelijk voor het uitbreken van een vredesregeling op de Balkan". Hij vervolgde smalend dat "als we de toevlucht gaan nemen tot het ontmaskeren van misdadigers in het voormalige Joegoslavië, we net zo goed kunnen ophouden met diplomatieke activiteiten en plaats nemen op de bank van de openbare aanklager". Aan deze uitspraken wordt in Moskou veel waarde gehecht. De Russische minister van Buitenlandse Zaken zei dat uitspraken van niet met name genoemde functionarissen van zijn ministerie de mening van de minister weergeven. De Russische reactie op de jongste stap van het tribunaal in Den Haag staat haaks op de Amerikaanse. De VS hebben de onderzoeken toegejuicht.

De speciale VN-gezant voor de mensenrechten in ex-Joegoslavië Mazowiecki heeft gemeld dat er in Bosnië nog dagelijks oorlogsmisdaden worden gepleegd, waarbij de autoriteiten van de 'Servische Republiek' in Bosnië direct zijn betrokken.

In de zaak van de Lasva-vallei, de eerste waarin het gedrag van niet-Serviërs wordt onderzocht, zei Goldstone over getuigenverklaringen te beschikken die de bevindingen staven van een rechtbank in de Bosnische stad Zenica. Die rechtbank verdenkt zeker 22 Bosnisch-Kroatische politieke en militaire leiders van actieve betrokkenheid bij etnische zuiveringen en vernietiging van de Moslim-bevolking in en rondom de plaatsen Ahmici en Vitez. Tussen oktober 1992 en mei 1993 zouden 114 Moslim-burgers in deze regio zijn aangevallen en vermoord en 117 huizen en gebouwen, waaronder twee moskeeën, zijn vernietigd. Volgens anonieme ingewijden zou een aanklacht worden voorbereid tegen de Bosnische Kroaat Dario Kordic, nu vice-premier van de Moslim-Kroatische federatie. Het tribunaal heeft regelmatig contact met autoriteiten in Zenica en Sarajevo. Indien Kordic daadwerkelijk in staat van beschuldiging wordt gesteld, wordt gevreesd voor het toch al zwakke verbond tussen de Moslims en de Bosnische Kroaten.

CONTACTGROEP:

Binnen de internationale contactgroep dreigt een nieuwe breuk te ontstaan tussen Rusland en

de andere landen over de wenselijkheid van sancties tegen Servië. Washington wil een strakkere controle op de naleving, Moskou wil een permanente versoepeling. De Verenigde Staten hebben de Servische president Milosevic ervan beschuldigd zijn belofte te hebben geschonden dat zijn land geen wapens en andere oorlogsvoorraden zou leveren aan de Bosnische Serviërs. Volgens Rusland is een nieuwe VN-resolutie die Servië veroordeelt "nadelig voor de vredeskansen". Sancties op het gebied van de luchtvaart, sport en cultuur werden vorig jaar verzacht, na een vermeende breuk van de Servische president Milosevic met de Bosnische Serviërs. Milosevic kondigde aan hen niet langer te willen helpen, waarop een aantal sancties tegen Servië twee keer voor een periode van 100 dagen werd versoepeld. De Veiligheidsraad verlengde deze versoepeling. Rusland stemde wel in met een aanscherping

van de voorwaarden voor de versoepeling. Na lang debatteren ging Rusland accoord met een voorstel van de overige leden van de Contactgroep om de sluiting van de grenzen tussen beide landen ook voor het luchtruim te laten gelden. Het afgelopen jaar is veelvuldig melding gemaakt van ongeregelde helikoptervluchten tussen Servië en Bosnië. Na lang beraad heeft de Veiligheidsraad van de VN op 21 april uiteindelijk besloten om de versoepeling van de sancties tegen Servië met 75 dagen te verlengen. Rusland en China onthielden zich van stemming.

NEDERLANDSE VN-MILITAIREN

De militaire spanningen rondom Srebrenica nemen toe. Met name gedurende het laatste weekend van april lag de enclave onder Bosnisch-Servisch vuur.

Wapens in het voormalig Joegoslavië

101 MIDCie

OWI Danens

Type 56

In Bosnië-Herzegovina zijn onlangs kleinkaliber wapens afkomstig uit China gedumpt door sympathisanten van de Bosnische moslims. Eén van de wapens is de Chinese versie van de alom bekende AK-47 van de voormalige Sovjetunie. Het kaliber van de Type 56 is 7,62 mm. De munitie die wordt gebruikt is dezelfde als die in voormalig Joegoslavië wordt gemaakt voor de M-70 serie. Dit is 7,62 x 39 mm. Ook de magazijnen zijn onderling uitwisselbaar.

De Type 56 komt in 3 uitvoeringen voor, nl de Type 56, -56/1 en -56/2.

De Type 56 heeft een vaste, houten kolf, houten pistoolgreep en houten handgreep aan de voorzijde. Aan de onderzijde van de loop is permanent een 'spijkerbajonet' geplaatst, welke opgeklapt kan worden. Deze bajonet is volgens de Conventie van Genève verboden, daar deze wonden veroorzaakt, die slecht of niet genezen. Aan de onderzijde van de loop kan een deel van de pompstok zijn geplaatst. De Chinese

versie onderscheidt zich van de Joegoslavische door Chinese tekens voor het wapennummer aan de linkerzijde van de doos en de letters L en D aan de rechterzijde bij de vuurregelaar (zie foto 1 en 2).

De Type 56/1 heeft een inklapbare, metalen kolf, welke net als de AKS-47 en de UZI naar beneden klapt en onder de doosgroep wordt vastgezet. De vaste bajonet is verwijderd, maar er kan een bajonet worden geplaatst. Ook bij dit type kan aan de onderzijde van de loop een deel van de pompstok zijn geplaatst (zie foto 3).

De Type 56/2 heeft ook een inklapbare, metalen kolf, maar deze klap opzij naar de rechterzijde van het wapen en heeft een iets andere vorm. De voorste handgreep is van kunststof (zie foto 4).

De maximale effectieve dracht is \pm 300 m, hoewel het vizier instelbaar is tot 800 m. Het wapen wordt gericht middels een keep en korrel vizier. Het wapen heeft een gewicht van 3,8 kg. Het magazijn kan 30 patronen bevatten. Er kan

zowel automatisch als schot voor schot worden gevuld. De vuurregelaar is aan de rechterzijde geplaatst en kan in 3 standen worden gezet. In de bovenste stand is het wapen gesloten en kan de spangreep niet geheel naar achteren worden bewogen. Wel is het mogelijk om het wapen te controleren op munitie. Indien er munitie in de kamer zit, kan deze verwijderd worden door de vuurregelaar op automatisch of op enkelschot te zetten en het wapen te spannen. Hierna dient (net als bij de FAL) het wapen te worden ontspannen. Daarna kan de vuurregelaar weer op 'safe' worden gezet.

De ORKAN in gebruik bij het leger van Bosnië-Herzegovina.

De bijgevoegde foto van een meervoudige raketwerper werd genomen op een open dag in Novi-Travnik en werd voor het eerst gepubliceerd in de editie van 24 februari van 'Globus', een krant uit Zagreb. Volgens het bijschrift beschikt het BiH over 12 systemen, maar hebben zij niet de beschikking over grote aantallen raketten. Het ORKAN systeem was een gezamenlijk project van Irak en Joegoslavië in de jaren tachtig, waarvan Irak sommige delen zelf ontwierp en maakte. In 1988 werd de ORKAN voor het eerste gezien op een militaire tentoonstelling in Irak met de Iraakse benaming Ababel 50. Twee of drie operationele systemen waren aan Irak geleverd voor 1991, maar in de Golfoorlog werden deze meervoudige raketwerpers niet gebruikt. Aangezien het waargenomen systeem in Bosnië-Herzegovina de zandcamouflagekleuren heeft, zou deze voor Irak bestemd kunnen zijn, maar door de internationale sancties niet zijn afgeleverd. Het ORKAN systeem bestaat uit een twaalfvoudige 262 mm raketwerperinstallatie op een Joegoslavische vrachtwagen van het type FAP 3235 8X8. Het laden en lanceren gebeurt semi-automatisch en de voorbereiding tot het vuren neemt 2 minuten in beslag. De raketten (M-87) zijn 4,66 m lang en zijn uitgerust met een twee-traps vaste-brandstof raketmotor. De maximale snelheid is 1200 m/s. De raket kan verschillende typen ladingen vervoeren. De eerste is een 91 kg wegende APHE (Armor Piercing High Explosiv) kop met een directe of vertraagde ontsteking. Een tweede type is uitgerust met een 91 kg wegende clusterbom met 288 HEAT (High Explosiv Anti-Tank) bommetjes. Op een bepaalde hoogte worden

deze bommetjes uit de raket gegooid. Het gebied waarin de bommetjes terecht komen heeft de vorm van een ellips met de afmetingen van 180 bij 165 meter. Gepantserde doelen in dit gebied kunnen worden uitgeschakeld middels een holle lading. Het doordringingsvermogen van één zo'n holle lading is meer dan 60 cm plaatstaal. Behalve een holle lading bezitten deze bommetjes ook 420 stalen scherven, die bij ontploffing rondom worden verspreid als bij een scherfhandgranaat. De dodelijke straal hiervan is 10 meter op ongedekt personeel. Een derde type kan uitgerust zijn met 24 kleine, cilindervormige AT mijnen met een gewicht van 83 kg. Elke mijn is voorzien van 4 gebogen stabilisatievinnen voor een gestabiliseerde afdaling naar de grond en een landing in de juiste positie. Het pantserdoorborend vermogen is meer dan 40 cm pantserstaal. Beide laatste typen zijn voorzien van een elektronische ontstekker voor het openen van de raket op de juiste of vooraf ingegeven hoogte om optimale spreiding te garanderen.

De maximale afstand van 50 km wordt in 110 seconden afgelegd. De raketten kunnen alleen, in paren of in salvo's worden afgevuurd vanuit de cabine. Indien nodig kan via een kabel van 50 meter de raketten ook van buiten het voertuig worden afgevuurd. Als extra bewapening kan op de cabine een 12,7 mm zware mitrailleur geplaatst zijn. Alhoewel volgens 'Globus' het leger van Bosnië-Herzegovina veel gebruik moet maken van buitgemaakt zwaar oorlogsmaterieel (tanks, gevechtsvoertuigen enz.) zijn zij in staat in de 'Bratstvo'-fabriek in Novi Travnik artilleriemunitie te maken voor 60, 80 en 120 mm systemen. In het verleden kon de fabriek ook de M-87 maken maar of dit nu nog gebeurt, is niet bekend (zie foto 5).

Onverklaarbare explosies verklaart?

Bij de belegering van de Bosnische enclave Bihac hebben de Serven met een geïmproviseerde raketlanceerinrichting de stad gebombardeerd. In december vorig jaar werd het systeem gerapporteerd door VN-waarnemers. Onlangs werden de restanten van de raketten gevonden. Het wapen bestaat uit vier 128 mm raketten, bijeengehouden door metalen banden met daartussen de container van de parachute die waarschijnlijk verbonden

zijn met een vliegtuigbom. Het geheel wordt via een geïmproviseerde lanceerrail afgevuurd. Nadat de raketten zijn uitgewerkt, daalt de bom aan de parachute naar het doel. Door een contact- of nabijheidsontsteker ontploft de bom. Doordat de raketten reeds op grote hoogte zijn

uitgewerkt, werd de bom pas opgemerkt als deze het doel bereikt had. Het effectieve bereik van dit systeem is onbekend. Het gebruik van dit nieuwe systeem duidt op een tekort aan zware munitie aan de kant van de Serven (zie foto 6).

Reünie 101 MIDcie/SMID 21 april 1995.

Talenspecialisatie

Ikol drs G.H. Timmer

In september 1994 wordt door C-101 MIDcie en Hoofd Instructiegroep TAS/SMID het besluit genomen een gezamenlijke reünie op te zetten ergens in 1995. 101 MIDcie bestaat dan 40 jaar, de opleiding Russisch bestaat iets langer nl. 44 jaar. Een reünie comité wordt opgericht en een tiental vergaderingen is nodig om het uiteindelijk aantal van ongeveer 600 reünisten op 21 april, één van de eerste zonnige dagen van dit jaar, naar het gebouw van de smid te krijgen. Een uniek gezelschap bij een unieke gelegenheid. 'T is schier onmogelijk om aan buitenstaanders over te brengen wat er gebeurde die dag: oud soldaten, oud commandanten van 101 MIDcie, oud TASSISTEN, nu staatssecretant, rechter, journalist, ambassadeur, directeur worden weer de cursist van toen en het gehele gezelschap gaat door het lint. Nooit is de Sovjet hymne onder begeleiding van het Fanfare korps der Genie Korps met zoveel

enthousiastme gezongen. De piano wordt aangesleept en Russische "dronkemans"liederen schallen over Ede-Oost. Reserve officieren van eind jaren veertig zien elkaar weer terug: 8 man van de eerste lichting van de TAS (1951) zijn al bezig de volgende reünie in het vat te gieten. De toespraken van Hfd TAS en C-101 MIDcie vallen in goede aarde, maar de Russische maaltijd waar 12 koks een week aan hebben gewerkt, overtreft alle verwachtingen. Het VPRO tv-team dat op het laatste ogenblik belangstelling toont voor dit evenement, raakt ook aangestoken door de sfeer. Het blijkt dat acht maanden voorbereiding niet voor niets geweest zijn, geen enkele wanklank of ontevreden opmerking wordt gehoord, 101 MIDcie en de TAS hebben qua organisatievermogen het beste gedaan wat mogelijk was. Een voldaan gevoel!

COLOFON

INFO-SCOOP

Is een tweewekelijkse uitgave
van

101 MIDCie
Simon Stevinkazerne
MPC 13 D
Postbus 9012
6710 HC Ede

Telefoon:

ptt 08380 - 83056
mdtn 678 - 3056
fax 678 - 3057

Redactie:

maj L. Hakvoort
flnt Mori
sgt Rollema

Vormgeving:

101 MIDCie

INFO-SCOOP wordt verzonden aan de secties 2 van bataljons en brigades alsmede al die onderdelen van de krijgsmacht welke functioneel belang hebben bij actuele informatie.

Zij die INFO-SCOOP nog niet ontvangen maar dit wel wensen kunnen hierover contact opnemen met 101 MIDCie op bovenstaand telefoonnummer onder opgaaf van redenen waarom zij INFO-SCOOP wensen te ontvangen.

foto 1 Type 56

foto 2 Type 56

foto 3 Type 56/1

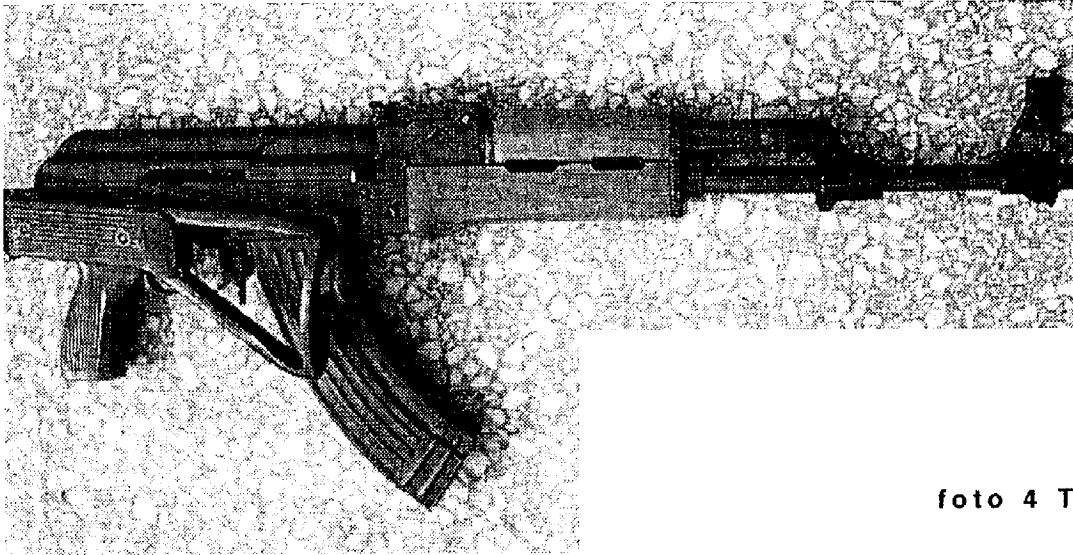

foto 4 Type 56/2

foto 5 ORKAN

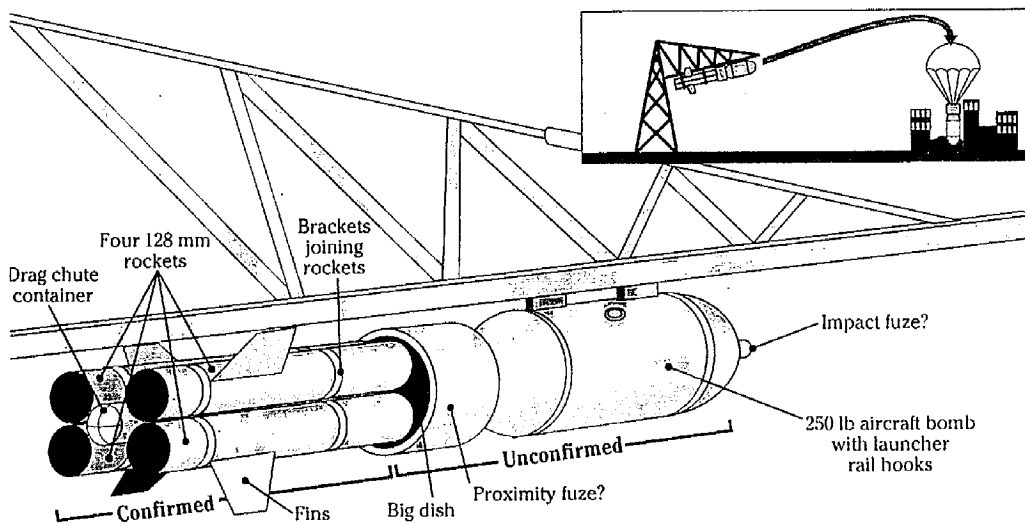

foto 6 Raketaangedreven vliegtuigbom